

Förbudsomröstningen i Finland.**Sveriges väg genom penningkrisen.**En bok av professor Gunnar Myrdal.
Natur och Kultur, 3.25.**En pressens storman.**C. P. Scott i Manchester Guardian
av Artur Möller.**Svensk folkräkning i avrustningsfrågan.**

Intervju med Borgmästare Lindhagen.

Elin Wägnér skriver om En ny feminism.**Alma Söderhjelm's memoarer.**

Av Emy Ek.

Wiens Medelsvenson — herr von Wiener.

Av Elsa Björkman-Goldschmidt.

Vad har hänt?

BÖNDAGSPAKATET HAR UTFÄRDATS. Det handlar i år uteslutande om Konung Gustaf II Adolf, och utmynnar i en mening att taga honom till föredöme och beträda hans av gudsfrukten och pliktuppfyllelse intill döden utstakade stig. Endast så firas i samning minnet av den man, som sedan sekler av vårt folk betraktats som det förkroppsligade sammanlöftet av nationens förmåligaste anlag och berömligaste handlingar, heter det.

Inför detta överväldigande trehundraårsminne har tydligen hr Stadens funnit den närvarande tidens företeelser för obetydliga att läggas märke till.

DET ÄR EN GOD REKLAM som tilldelats Karl-Gerhards revy. En sketch över Frankrikes ekonomiska politik framställt som en skildring av fru Marianne som bordellinnehavarinna, har förbjudits av polisen. Såsom opassande. Detta skedd efter en protest av franska ministern hos Utrikesdepartementet. De franska tidningarna storma över förolämpningen. Är det möjligt att man känt sig trådd?

Karl-Gerhard beklagar i sin försvarsskrift polismästarens förbud, som vittnar om en hotande censur över vårt land!

SKATTESTÖLDEN HAR KOMMIT så långt att polisrapporten lagts fram och hr Sjögrens rannsakarits första gången. Inte minst slående i denna fantastiska storledd, är Sjögrens förnått att utnyttja den svenska lagtydigheten gentemot det allmänna inblandning i privatlivet. Han uppger sig komma från trafikbyrå eller verkmästaren, och alla upplysningar lämnas beredvilligt. För varje skymt av offentlig uppdrag stå de svenska dörrarna rörande öppna.

ETT UTRIKESMINISTERMÖTE har hållits i Köpenhamn mellan de skandinaviska länderna för att dryfta det handelspolitiska läget, där man hoppas uppnå samarbete till inbördes stöd för de tre länderna.

FRÖKEN KERSTIN HESSELGREN, som på sin 60-årsdag blir föremål för omfattande hyllningar från enskilda och organisationer hela Sverige runt, fick av socialministerns hand mottaga guldmedaleten av 12-te storleken med inskrift »För medborgerlig förtjänst». Vetterligen är det första gången denna utmärkelse tilldelats en kvinna.

Veckovisaren

Om Gandhi får sin vilja fram.

Stilleståndet i Indien är slut, och kampen mellan England och indiska folket blossar upp på nytt. Gandhis häktning några dagar efter hans återkomst från Rundabordskonferensen inleder dramatiskt detta nya skede i frihetskampens historia. Arbetet på Indiens nya konstitution fortsätter visserligen officiellt i de kommittéer som Rundabordskonferensen tillsatt. Men det kan inte undanskymmas faktum att försöket med samarbete mellan engelska regeringen och frihetspartiet har strandat för denna gång. Englands högsta bud är för långt avlägset från frihetspartiets minnikrav. Och den indiska delegationens inre splittring i frågan om minoriteternas ställning inom den tänkta nya representationen försvagade dess ställning och förlamade dess slagkraft. Nu kan man säga att den indiska partens ställning skulle varit betydligt starkare om indiska folket självt fått välja sina ombud i stället för att dessa utsågs av vicekonungen och vidare om konferensen hållits i Indien som rimligt hade varit. Men givetvis motsvaras splittringen inom delegationen i London av intressekonflikter inom Indien själv mellan hinduer å ena sidan, muhammedaner, sikher och kastlösa å den andra sidan. Engelsmännen ha tidigare introducerat särskild representation för de olika minoriteterna inom de

kommunala styrelserna, detta vilja dessa införa på det politiska området. Gandhi och hans parti står obönhörligt däremot, det vore en vissektion av Indien. Tjāna Indin, så bli ni valda till parlamentet utan minoritetsskydd, säger Gandhi.

England vill som övergångsform till full frihet ge Indien inte bara provinsuell självstyrelse utan även central — men med stora förbehåll! Dessa förbehåll gälla armén, utrikespolitiken och finanserna. Av budgeten skulle engelsmännen disponera 85 % och inderna få fritt röra sig med de återstående 15 %. Frihetspartiet nöjer sig inte med mindre än ett fritt Indien som har sin egen armé, sin egen utrikespolitik och själv sköter sina finanser. Men frihetsrörelsen är icke i dag mäktig nog att mot det nya högerväldet i England diktera villkoren för slutuppgörelsen mellan dessa båda olycksaligt hoptrasslade folk.

Det är inte bara fråga om att överflytta makten i Indien från främmande härskare till landets eget folk och så gå vidare. Det är fråga om att byta system. Frihetspartiet, Gandhi och hans efterföljare vilja icke bygga vidare på engelsmannens verk. De vilja gå tillbaka och knyta vid, här historiens tråd slets av då engelsmännen lade Indien under sitt vålde. Gandhi har nyligen i ett

(Forts. å sid. 2).

Alma Söderhjelm's memoarer.

Av EMY EK.

Memoaråldern är i Sverige synnerligen låg. Trettio- och fyrtioåringar offentliggöra utan att blinka sina mer eller mindre intressanta upplevelser med angivande av de berördheter, de sammanträffat med på sin egen väg mot ryktbarhet. För att memoarer skola ha något verkligt värde, synes mig dock, att man måste ställa ganska stora krav icke blott på upplevelsens egenhet utan också på författarens förmåga att återuppleva det förgångna med något av dess ursprungliga känslöbeton. Att återuppleva lägesanden passerade känslöbeton och giva konstnärligt uttryck därät, är egentligen diktarens sak. Varje verklig memoarförfattare är också något av en diktare, men en diktare, som icke fritt får omforma och kombinera det upplevda. För en memoarförfattare är det därför en vinst, om han äger historikerns respekt för fakta och hans vana att dokumentera sin framställning.

Från samtliga här nämnda synpunkter är rustad *Alma Söderhjelm*, en väl rustad memoarförfattare. Hon har levat ett sållynt rikt och starkt liv under en för Finland och världen händelserik och skakan-

de tid. Hon har historikerns och vetenskapsmannens förmåga att kritiskt sovra materialet och konstnärens kraft att gestalta och levandegöra. Den del av hennes verk »Min värld», som nu föreligger, är därför av största värde och intresse.

Från den finländska litteraturen, framförallt Lybeck, Procopé, Mörne och Gripenberg, känner man den dova stämningen under det passiva ståtändets tid, då Finlands folk förde en förbittrad kamp mot föryskningspolitiken. Alma Söderhjelm börjar sin skildring med hösten 1898, då Bobrokoff kom, och febr. 1899, då Februarimänifestet, som innebar, att Finlands lagar hädanetter skulle stiftas av ryska myndigheter, plössligt gjorde slut på den relativa idyll, i vilken man fört levat i förlöjande på tsarens nåd. Alma Söderhjelm gör en levande skildring av den tid, som nu följde, då man under grånlösa offer av kraft, tid och pengar organiserade det passiva motståndet. Till tecken på stämningen i landet anlade man sorgdräkt, och på »brevens framsida satte man svarta sorgmärken, under det de ryska frimärkena placerades på baksidan. Indragna tidningar ersattes av småblad med de mest kuriösa namn, t. ex.

(Forts. å sid. 4).

En väg genom krisen.

Professor Myrdals förslag.

Av de svenska nationalekonomerna ha som bekant flera lagt fram sina program för Sveriges handlande i den nuvarande ekonomiska krisen. Vi omnämna för dagen det strax före jul utkomna arbetet, *Sveriges väg genom penningkrisen* av professorn vid Handelshögskolan i Stockholm Gunnar Myrdal, som bl. a. kommer att vid Svenska Kvinnors Västerförbunds landsmöte i Stockholm om lördag och söndag hålla ett föredrag om den ekonomiska krisen.

Utgångspunkten för hans resonemang och målet för de åtgärder han föreslår kan uttryckas så, att *alla krafter måste i första hand sättas in på att stödja den gren på vilken vi alla sitta, produktionen. Produktionen måste hållas i gång och helst positivt lyftas upp ur den rådande hårda depressionen.* Härav följer att alla förslag av deflationistisk innebörd såsom en eventuell återgång till gamla guldpäri med därav följande ytterligare sänkning av prisnivån och sänkning av produktionen, bestämt avvisas.

Situationen på arbetsmarknaden tillsammans med produktionens räntabilitet är den springande punkten i frågan om den svenska penningpolitikens inriktning. Professor Myrdal understryker den stora betydelse för det internationella förtröendet och därmed utsiktarna för den svenska kronans framtid som ligga i att större lönestrider just nu undvikas. Under de ovissa förhållanden som råda utan någon fast stödpunkt för kronans värde, spela de psykologiska faktorerna en oerhörd roll och förtröendet eller icke från utlandets sida

blir i hög grad utslagsgivande för detta värde.

Det nära samband mellan näringslivets intressen och den rena penningpolitiken som alltså finns, leder så småningom fram till förslaget att åtminstone för närvarande rent tillfälligt ge vår ekonomiska politik ett drag av planhushållning. Riksbansens penningpolitik är »just nu icke en rent bankteknisk angelägenhet utan en integrerande beståndsdel av vår allmänna finans-, närings- och socialpolitik, varav följer att penningpolitiken redan för sin genomförbarhet och än mer för graden av sin effektivitet är beroende på vad som företages och icke företages på dessa andra områden.

Målet för denna fastare organiserade finansiella politik med vilken krisläget skall bemästras bör vara att icke gå på företagsminskningens, sparsamhetens och inskränkningens väg. Arbeten, enskilda och allmänna, böra i största möjliga utsträckning hållas i gång.

I linje med denna väg till förtröendets återställande ligger upprättandet av ett verkligare och mera hållbart internationellt samarbete än »den oavbrutna humbig med de internationalistiska slagorden» som under senare år härskat till ren skada för den internationella organisationen. Grundvalen för ett sådant samarbete är troligheten, anser professor Myrdal, *fastare förhandlingsföretag*, d. v. s. fastare organiserade nationella områden, skapade genom planhushållning. Ty framtidens tillhåll de organiserande krafterna. Den fria konkurrensen har spelat ut sin roll.

Uppriktighet och redlighet.

Anna Lindhagen om Stockholms fosterbarn.

När fröken Anna Lindhagen den 1 januari i år slutade sin betättning som föreståndare för Stockholms stads barnavårdsnämnds utackorderingsavdelning, kunde hon räkna trettio år i barnavårdsarbets tjänst. Det har varit år av stora förändringar och genomgripande initiativ på hela det sociala arbetets och inte minst den samhälleliga barnavårdens områden och till många av dessa är Anna Lindhagens namn oupplösligen knutet.

Särskilt i fråga om utackorderings-systemet har den idé, som lett fröken Lindhagens arbete varit att så mycket som möjligt försöka bibehålla sambandet mellan barnet och föräldrarna, framförallt modern.

— Jag vill inte vara med om att det till varje pris skall utackorderas — denna massutskickning av barn till

landet. Det behövs inte alls utackorderingar i så stor utsträckning och skulle behövas ännu mindre om det funnes rikligt med upptagningshem eller barnhem för mera tillfällig vård. I sådana fall t. ex. där modern är sjuk eller har övergående svårigheter, kunde barnet tas om hand på ett sådant hem tills det kunde få komma tillbaka till sitt eget hem. För barnet själv är det mycket mera givande att veta att det haft anförvanter som brytt sig om det — det har en oerhörd psykisk betydelse så känsliga som barn äro. — Varför har jag inte haft någon pappa och mamma? — Och man måste också tänka på fosterföräldrarna, som kanske just sedan de fäst sig vid barnet bli tvungna att lämna det tillbaka igen.

(Forts. å sid. 4).

Läckeret och hälsosamt är smörgåsbudet

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande.

Undvik efterapningar!

Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner,
Elin Wägner,
Elin Wägner,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri fördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: Eva Andén.
Herkulsgatan 14 (f. d. L. a. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenter, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga fördrag.

Cyril Holm

Birger Jarlsгатan 10, 5 tr.
Telefon: O. 83 65 - O. 84 65.

TANDLÄKARE

TANDLÄKARE

HARRY KLEIN

Kungsgatan 17, 3 tr.
Tel. 62 40.

TANDLÄKARE

Else Widman-Rupertz

Norr Mållarstrand 74, 4 tr.
(Ingång: Baltzar v. Platengatan 1)
Mottagningstid enl. överensk. pr. K. 729

TANDLÄKARE

TORSTEN BORG

Horsgatan 33 A, 4 tr. (hiss).
Mottag. enligt överenskommelse
pr. tel. S. (4) 142 02.

TANDLÄKARE

BENG LINDBERG

Ålviksgränd 116, Äppelviken.
Mottagning enl. överenskommelse
pr. tel. Å. 12 77.

Tandläkare

EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms sträta och moderata
tandkliniker för alla samhällsklasser.

Östermalms

Kommendörsg. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen

Hantverkargr. 37. Tel. K. 37, K. 37 38

(Bourbyggnaden v. Kungsholms Lövörens)

Mottagn. 8.30-9.1.30-2.6-7.

Tandvård behandlas hela dagen 8-7

Löndagar stängda 4 (sommarmån. 2)

Kostadefri rådgivning.

Endast ensam, sanitära.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarförening.

Doktor Dagmar Palmgren

Spec: Hud- och könssjukdomar.

Mottagn. vard. 8.30-9.30, 3.30-5.30.

Annan tid eft. överensk. pr. tel. 78 86.

Kungsgatan 35, 6 tr.

Liliesjöbs

Parfyeri- och Sjukvårdsaffär

STOCKHOLM

Butiker:

Fridhemsгatan 16 - Tel. Kh. 59 82.

Hantverkargatan 45 - Tel. Kh.

55 85.

Sveavägen 109 - Tel. Va. 170 25.

Aderbräcktstrumpor - Hälforsnågg.

Maggårdar - Bräckbönd - Säm-

nitets- och Förbandsartiklar - Kata-

log gratis.

Den 9 jan. 1932.

Finlands för-
budsomröst-
ning.

Förbudsomröstningen i Finland gav ett utslag, vars tydlighet man knappast väntat. Att i Helsingfors och andra större städer en mycket stor majoritet uttalat sig för förbudet slöpande förvånade visserligen ej. Icke ens att det socialdemokratiska partiets paroll, som i ytterst förenklad form uttryckts så, att »överklassen vill att underklassen skall suppa» eller »den fattige arbetaren skall lockas att dricka dyrt och högt beskattat brännvin, medan överklassen skall smörja kråset med tullfritt och obeskattat vin» — icke ens denna förenklade propaganda gav förbudsvännarna majoritet i de av arbetare bebodda stadsdelarna. Men att landsbygden i sin helhet gick in för förbudets slöpande är ägnat att förvåna, på samma gång som det talar sitt tydliga språk om de oerförtärlighetstillstånd som rått under förbudet — och som slutligen kunnat framkalla denna starka opinion.

För hela landet gav omröstningen omkring 70 % för förbudets totala avskaffande, endast 1-2 % för dess delvisa upphävande och ca 28 % för dess bibehållande.

Vad som ytterligare är att märka beträffande omröstningen är att ett starkt snöväder hindrade ett livligare deltagande, vidare att, precis som vid den svenska omröstningen 1922, kvinnorna i de kuststrakter, där smuggling särskilt bedrivits, i framträdande grad uttalade sig mot förbudet.

Urtima riksdag är nu inkallad till den 19 januari och förslag till alkohollagsstiftning håller på att utarbetas. Därvid kommer det s. k. Serlachius-förslaget att läggas till grund, vars kärnpunkt lyder:

»Handeln med rusdrycker skall ordnas så att därav uppkommer så ringa skada som möjligt och så att den så mycket som möjligt begränsas.»

Handeln lägges under ett monopol, och ordnas av ett statligt kontrollråd med vidsträckt myndighet. Spriten blir sålunda ingalunda

Svensk folkriktsdag
i avrustningsfrågan.

Den 20-21 februari sammanträder i Musikaliska Akademien i Stockholm en konferens av ombud för föreningar och sammanslutningar runt hela landet, för att efter de gamla folkriktsdagarnas mönster dryfta avrustningsfrågan. Bland initiativtagarna är borgmästare Lindhagen, ordf. i den kommitté, som har frågan om hand, varför vi vända oss till honom för att få höra hur planen utvecklats.

Bland opinionsyttringarna i fredsfrågan, som med anledning av regeringarnas nedrustningskonferens i Genève omsider inströmma även från folken, säger borgmästare Lindhagen, har tanken väckts att ge denna opinion även ett särpräglat framträdande i Sverige genom en s. k. folkriktsdag. Namnet är lånat från den folkriktsdag som gick i brechen för den allmänna rösträtten. Bevekselgrunden var den, att då folket officiella representation, riksdagen, i någon livsträga icke alls eller otillräckligt gjorde sig till målsman för de djupgående behoven i folksjälen, så skapade dessa ström-

fri. Den har under förbudet praktiskt taget varit mycket friare. Men man söker om möjligt avkoppla vinntinstrest av utskänkningsrörelse från restaurangerna och staten får i stället inkomsten av spriten. Oivovälsaktigt spelade den synpunkten en mycket stor roll vid omröstningen, att staten på detta sätt kunde få en inkomst, som den så väl behöfve — när nu ändå icke nykterheten befordrades genom förbudet.

Hjulet har saurrat runt. Det gällde en gång att lösgöra staten från sprithantering. Man ansåg det överdåligt att det allmänna utgifter bestredes med medel av så tvekelaktig härkomst. Men det visade sig ännu farligare att dessa medel utlämnades till det enskilda profitbegäret, som ingalunda stävjas av lagar, vilka icke äro förankrade i ett starkt folkmedvetande.

Förbudet i Finland har kommit till korta under en hård och påreständ tid. Arbetet för ökad folknöylighet måste nu tas upp efter nya linjer. Mätte ino den stora majoritet som fällde förbudet — säkerligen av många olika skäl — finnas tillräckligt psykologisk insikt, så att de nya åtgärderna icke i viss mån uppegga spritmissbruket utan verkligen uppfodra den enskildes ansvar inför spriten.

24-timmars Ur!
PATENT

Visa alltid 1-12. Vid tryck på kronan framspringer 13-24.

För övrigt alla sorters ur, passande till presenter.

ERNST LINDSTRÖM

Nybrogatan 73, Stockholm. Tel. O. 44 77.

Nils Hellmans Bokbinderi

30 Grevtorgsgatan 30

STOCKHOLM

Specialité:

Privatbindningar till låga priser.

Mot väggohyra

är TIP-TOP det säkraste medlet. Lät desinficera Edra lägenheter eller enstaka möbler med TIP-TOP. TIP-TOP-RETTEN är effektivast. Desinfektion utföres och upplysningar lämnas.

Tekniska Fabriken TIP-TOP.

Stockholm 4. Tel. Sg. 187 05.

Om Gandhi får
sin vilja fram.

(Forts. fr. sid. 1).

märkligt föredrag i Royal Institute of International Affairs framlagt detta. Han utdömer Englands undervisningssystem, dess sjukvård och hälsovård, dess industri, dess bevaknings- och transportsystem som olämpligt för Indien och framför allt för dyrbart. Vi vilja fördubbla den fattiga befolkningens inkomst, det vill säga öka den från 15 till 30 öre om dagen. Vi vilja förbättra hälso-tillståndet, höja bildningen, höja avkastningen av jorden. Men det ska ske på vårt eget sätt. Den gamle bydoktorn eller medicinmannen, utrustad med elementär kunskap i de vanligaste sjukdomarnas bekämpande och enkel hygien skall liksom byskolmästaren komma till heders igen. Gamla enkla metoder för bevattning och kunskap i sättet att använda den naturliga gödseln skall höja åkerbrukets avkastning.

Om Indien alltså vill höja sitt västånd och sin kulturnivå efter egna metoder vill det också försvåra sig efter egna metoder. Om jag får min vilja fram, sade Gandhi i nysammansatta föredrag, så skall den nya indiska armén endast vara en fjärdedel av den nuvarande engelska. Men han sätter ett villkor för denna avrustning. Villkoret är att Indien kan föra sin frihetskamp till slut utan att använda våldsmetoder. Då skall folket ha fått ett sådant förtroende till den vapenlösa kampen att det får mod att avrusta. Det skall icke rädas varken Sovjetryssland, Afghanistan eller Japan. Det skall då ha lärt att inlett folk i världen kan böja det indiska efter sin vilja när det mot en inkräktare, som kastar ett hungrigt öga på Indien, sätter den oerhörda makten av ett millionfaldigt nej.

Ja, om Gandhi får sin vilja fram.

Han är i fängelse nu, häktad innan han konfererat med kongressen om frihetsrörelsens framtida politik. När han kom tillbaka efter sitt besök i ett Europa under depressionens skugga, kom han till en annan värld i kristillstånd, där oroligheter bubbade upp trots eller på grund av trycket från det belägringstillstånd, som vickonungen proklamerat som svar på skattestrejker och attentat. Under år 1931 räknades enligt uppgifter i engelska pressen 118 attentat i Indien. Detta betyder en ökning från året förr och kurvan kommer väl troligen att stiga. Nu kommer förbittringen över ledarnas fängslande att ta sig uttryck.

Det är osäkert om det nu finnes någon enskild ledare eller grupp av ledare som kan hålla frihetsrörelsens linje efter Gandhis principer eller alla hålla någon linje i den. Vad vill folket självt? Har det drivits över sina egna mätt av Gandhi och faller tillbaka igen, eller är det så att Gandhi är en manifestation av dess innersta vilja?

Ingen vet om Gandhis politiska

DAMKONFEKTION
OLGA SJÖGREN

DAMKONFEKTION

Timmermansgatan 13. Tel. S. 121 65.

Nyheter i enklare och finare klänningar,

jumpers och kofror.

BRUDTSTYLSLAR

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00

FOLKUNGGATAN 65 • • 73 37

GOTGATAN 52 • • 333 09

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

En ny feminism.

Av ELIN WÄGNER.

Det är intressant som symptom att två sådana böcker som *Anita Brück: Öden bakom skrivmaskinen* och *Agnes Smedley: Bara en kvinna*, utkommit samtidigt och samtidigt erövat uppmärksamhet och berömmelse. Temat för båda dessa böcker är en ensam, oskyddad, ambitiös kvinnas hårda, förtvivlade kamp för att slå sig fram till en arbetsuppgift som hon själv anser värdig sin kraft och begäring. Båda äro biktur ur hjärtats djup, mycket uppriktiga, sakliga, utan humor, som här ej heller vore på sin plats, utan romantisk försköning och utan optimism. Det är en djup, passionerad ton i dem, uppror, trots, en från feminism.

Man gör bekantskap med två högt begävrade kvinnor, ganska lika mitt i all sin öflikhet. Amerikansk kommer från ett fattigt arbetarhem och måste slita till blods för den bildning varigenom hon kan komma sig upp, den andra, tyskan måste slita lika hårt för att väija sig vid det hårda arbetssitt och en lägre social ställning som blivit hennes lott vid föräldrarnas död. Ingen av dem hör till dem som foga sig, böja sig och lirka med livet. Det är alldeles tydligt att det är fråga om undantagsmänniskor på sätt och vis, människor som utmana olyckan och genomtida den mångdubbelt.

Man kan mycket väl se att här rör det sig om tillspetsade förhållanden, en skärpning och förstoring av den unga arbetande kvinnans konfliktläge. Man kan finna många som äro beredda att stiga upp och säga att de icke känna till miss Smedley och Fräulein Brücks bittra öden, att de som självförsörjande icke ha en aning om utsvettning, råhet, missbruk och förmodjukeser.

Men ändå är det något representativt i dessa båda biktade kvinnöden, de äro skrivna ut ur en nöd, en besvikelse och ny revoltkänsla som andra upplevt mindre starkt men dock känna igen. Det ligger tynga instämmanden bakom dessa många inköp av böcker, vilka ingen läser för sitt nöjes skull.

När man läst dem säger man sig: ja, nu har alltså det nya uppror börjat, som man alltid vetat måste kom-

gärning får en yttre fortsättning efter försöket att komma överens med England om en fredlig skilsmässa. Han är en gammal man och England lär inte släppa honom i brödrasket, nu när det på nytt gripit till maktdel.

Men detta kan icke betydja att hans verk är färdigt eller att våldets herraväld skulle ta vid igen som om detta heroiska försök att införa en ny kampanj aldrig hade varit. Ty detta försök att omsätta en idé i praktisk politik kom då tiden var inne, då krig och blodsgjutelse voro som politiska kampanjer drivna ut i karikatyr, industrialiserade och rationaliserade, och då en reaktion måste sätta in helf enkelt som mänskligt självförsvar.

Att våldets makter inom och utom Indien skulle resa sig upp mot detta försök och bemängja sig därmed var ofrånkomligt. Det är alltid så. Och förblir så till dess all högre mänsklig stråvan segret eller duktat under.

Men att stå bredvid och håna den som strider, stråvan och mislyckas i en idés tjänst är sämre än att direkt bekämpa den.

E. W.

ma ovanpå avslappningen efter de stora medborgerliga segrarna vid krigets slut.

För tio, tolv år sen var ju nämligen kvinnosaken ett avslutat kapitel, ansågs det. Den generation av unga kvinnor som då gick ut i livet hade ingen lust att arbeta på att stadfästa och utbygga kvinnornas ställning och att bevaka de vunnna förmåner. Mot reaktionen ansågs löjligt. Rätten till arbete var plöseligt icke så mycket värde, sedan den ansågs självaltan, ambitionen slappnade, och kvinnlig solidaritet var icke modern eller behövlig. Männen, ett ögonblick osäkra, sågo snart att kvinnorna icke ämnade använda sin politiska makt och därmed återvunno de sin säkerhet och började framgångsrikt låtsas som om ingenting hänt.

Så såg det ut inom det borgerliga och småborgerliga läget. Inom det socialdemokratiska var det som bekant varje feminism förbjuden, där är det en trossatt att den arbetande kvinnans framtid kan säkras endast genom partiets, icke genom kvinnornas sammankomning.

Vad som slår en hos den nya feminism som skyntar i litteraturen är att den skuter upp i en värld utanför de rättrögon, socialistiska kvinnorna och utanför den tidigare borgerliga feminisms argumentation och erfarenhet.

Vi som nu några år väntat på detta nya uppror hade kanske tänkt oss att det skulle vara på något vis medvetet om sitt historiska sammanhang och genast ta de verktyg i arv som beta organisation, disciplin, solidaritet, målmedvetenhet och segervilja. Men det är eller verkar åtminstone helt urarva. Ännu en gång är det ett uteslutande individuellt uppror, isolerade rop av trots och självbevarelsedrift. Det är som om allt började från början igen, fast i ett nytt sceneri. Värdet av ett ar-

bete som ger frihet och självaktning och användning för ens krafter upp-täckes på nytt. Men det är inte på de manliga släktingarnas förakt och motstånd som den kvinnliga ambitionen brytes utan på chefsens. Det är inte den Fredrika-Bremerska tomheten och innehållslösheten som är livets fara, inte de alltför kövande beskyddet, utan skyddslosheten och de alltför våldsamma, förtärande upplevelserna och uppriktarna av livets hårdhet och blindhet. Det är är i de lagliga äktenskapen som de sexuella missbruket ske utan i arbetsvärlden.

Det nya skriet av opposition mot kvinnans ställning i världen som höjes av en Agnes Smedley eller Anita Brück är mera bittert, erfaret och hopplöst än det man hörde en gång för. Feministerna fordom sågo en lösning ganska nära inpå sig: den bestod i att arbeta sig fram till arbete och politiska rättigheter i det samhälle som var. De visste icke att detta samhälle var för genomprytt av dess skapares och härskares väsen för att de någonsin skulle kunna trivas, arbeta, utveckla sig där. De som nu höja upprorsfanan ha inga sådana illusioner som deras föregångerskor. De ha knappast något mål än, de ha ingen teori. Deras kraft är den våldsamma lidelsen och den tapprert varmed de fasthålla sin ambition som kvinnor och människor.

Just därför att denna ambition synes okluvg mitt under de oblyggeste öden, så måste man tro att nästa stadium blir att dessa upprorskariska söka sig samman och lägga råd om en gemensam kamp. Men ha de väl hunnit så långt, måste de uppträda den tradition de ha bakom sig, de kamrater de ha bredvid sig. När de frivilligt knyta vid kedjan och tillgodogör sig den styrka och de lärdomar som stå dem till buds, då inträder kvinnörförelsen i ett nytt aktivt skede efter en period av stillesänd för att icke säga tillbakagång.

Anita Brück: Öden bakom skrivmaskinen. H. Höckerberg. 47. 75.
Agnes Smedley: Bara en kvinna. Tiden. 47. 75.

Wiens Medelvensson

— Herr von Wiener.

Herr von Wiener är naturligtvis inte alls svöns, men wienarna äro ett illskärvt folk och ge gärna den de vilja visa en arthigt detta lilla prefix. — »Nej, men herr von Pettersson, så Ni säger... Bästa fru von Lundström tag plats... Fröken von Björkman, litet mera kaffe... kunde man ofta få höra under hjälpkonstiderna i Wien, då Sverige stod högt i kurs. Och det hjälpte inte med protester; det bör till wienarnas privilegier att med varm hand få utreda detta lilla adelskap, när man känner sig sympatiskt stämde. (I motsatt fall även att återta det). — För herr von Wiener, som är allmänt omtyckt, är detta svöns så fullkomligt införivat med hans högst borgerliga namn att, även om han inte skriver sig »v. Wiener», han säkert skulle skändas vid det vittal.

Herr v. Wiener är, som alla öka wienare, född i Linz — eller var det i Böhmen? Jag mins inte, men i varje fall var det inte i Wien. De som äro födda i Wien ha för långesedan emigrerat till Berlin. När han talar mycket uttryglad wienerska, så fins det även en del personer som misstänka att han har några droppar semitiskt blod i sina ådror.

Vad herr v. Wiener är? — Ja, det vet ingen så noqa. Han kan vara statsjantsteman, privatistallad, eller också kanske han bara har en agentur. Han är direkt »doktors av något slag och framför allt är han kaffehauskund.

Detta betyder absolut inte att han är någon utsävande starver som håller till

på lokaler. Visst inte. Herr v. Wiener har ett stamkåf, där han vid en kopp kaffe träffar sina bekanta, läser sina tidsningar, politiserar och gör upp affärer. Någon estaska gång tar han sig ett parti bridge eller biljard. Naturligtvis till låg poäng. Hans Kaféhaus är hans klubb och priset för en mokka är i medelklassavgiften. Kaféet är bisak. — En kund söker t. ex. upp honom på hans kontor, det ser ut att arja sig till affär. — »Vet ni vads, säger herr v. Wiener och ler förblindligt, här på kontoret är så oegentligt och vi talar inte oegentligt. Låt oss i stället göra upp saken på mitt Kaféhaus. Där träffas jag alltid mellan 5—6.» — Det fins de som påstå att herr v. Wiener inte ens har något kontor och att det är därför som det överst på hans affärsbrev står skrivet: Träffas i Kaféet »Te stjärnor» varje dag (utom lördag) mellan 5—6 e. m. Men som sen och sagt att herr v. Wiener svarar när han sitter på kaféet!

Det där med lördagen har sin betydelse. Över lördag—söndag gör nämligen herr v. Wiener alldeles en utflykt. Hans specialitet är att klättra i berg och han utvecklar därvid ofta ett mod och en utihällighet som ingen skulle trott honom vara mäktig. Särskilt förvånar detta de tyskar som någon gång gjort honom sällskap och som började färdem med ett spefullt leende på läpparna, men slutade dem med tyska knäkn och dito ner. Det händer också att han ersätter utflykten med fotboll — men inte som utövare utan

En pressens storman.

Den engelska pressens verkliga grund old man borgieck på det nya årets första morgon.

C. P. Scott hade då i sextio år varit ledare för Manchester Guardian. Efter att med högsta betyg ha avslutat sina klassiska studier i Oxford efterträdde han nämligen 1872 sin kusin J. G. Taylor, vars fader grundat tidningen, som utgivare och redaktör. När han lämnade sin post, var dess prestige som den engelska landsortens förnämsta obestridt. Den har intagit en ställning, till vilken man hos oss möjligen skulle kunna finna en motsvarighet i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning.

»Daily Telegraph» kallar i sin dödsruna Scott för en »stern ubendig liberal». Ja, han hörde till det fåtal, som aldrig kompromissat, där liberalismens heliga grundprinciper: frihet, rättvisa och humanitet, stått på spel. Han var en av dessa otidsenliga redaktörer, som icke se målet i att driva upp sin upplaga till största möjliga höjd. Han sökte inte avlyssna sin läsekræts dess åsikter för att falla den till behag. Han ansåg att en tidnings uppgift inte är att leda, utan att leda.

När jag läst budeskapet om hans död kom mig en strof av en ökad poet i tankarna:

Se fiskar måkligt utmed floden glida med slappa fenor strömmens lopp de följa. Blott få gå uppåt emot ström och böja i kamp, beständig kamp med vågor strida.

C. P. — som kan hort och gott kallades i väntresen — hörde till detta fåtal, till den lilla utvalda skara, som är kallad att föra Rättfärdighetens baner i mänsklighetens strider.

Smakar inte en sådan kamp numera av donquijoteri? Är den inte hopplös, en smula löjlig i en tidsålder som vår?

C. P. Scotts bana ger det styrkande, det tröstande exemplet av att man, om fick en värld att lyssna till sina ord utan någonsin ha sökt popularitet, ut till ha fallit undan för konjunkturströmningen. Ingen engelsk tidning — kanske inte ens Times — har under åren närmast efter Versaillesfreden citerats oftare än Manchester Guardian — även i fransk press. Scott fortrösk också till förkroppsliga egenskaper, som höra till den anglosaxiska rasens äldlaste tradition, men ibland syntes vara på väg att gå förlorade i världskrigets hatergier: riddertighet, sunt förnuft, sanningskärlek.

C. P. Scott var pacifist. Hans medlemskap i underkastade sammanför likt tvivelaktiga förslänster. Mr. Scott förblev Mr. Scott. Men för att inte begå någon orättvisa mot högla vederbörande i London, bör det tilläggas att han lär ha avböjt flera nådesvedermlän.

Artur Möller.

Banker vackta och krascha. T. o. m. Kreditanstalten. — »Vem blir Österrikes skönhetsdrottning i år? — en blinkning i ögonvrån — »Miss-Kredit — förstälst!»

»Har Ni hört att man tänker resa en staty framför Börsen här i Wien? Herr v. W. ser hemlighetsfullt ut. — »För vem, Mensch, för vem?» frågar från alla kanter. — »Jo, ett monument över den obekante solventen!»

Djuka visnare och historier berättar herr v. Wiener gärna för vem som vill höra på. De ge honom ändå ett om än aldrig så litet övertag över det tröstlösa läget.

Om herr v. Wiener är gift? — Ja, det är det ingen som vet. Kanske att han har ett »gnidig» därhemma, en vuxen son vid universitetet och en gift dotter i landsorten. Men det är lika möjligt att han bara har en s. k. »likvamarät» — Lebensgefährtin. Hon var en gång »ein süsses Wienmädchen», på den tiden tänkte man inte på giftermål och sen... ja, sen var det ju inte så nödvändigt. Men innan han dör blir hon säkert »Frau von Wiener». — Vad, tänker ni på, man kan väl inte låta pensionerna gå förlorad. Skinka staten någonting — nej, så sannriktligen...

Elsa Björkman-Goldschmidt.

